

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 370/2021-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., advokátska kancelária, Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, proti uzneseniu Okresného súdu Nitra č. k. 25C/112/2016-345 z 27. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh sťažnosti vyplýva nasledovný stav veci:

3. Žalobou z 12. februára 2016 sa v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 25C/112/2016 žalobkyňa [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobkyňa“) domáhala voči sťažovateľke ako žalovanej v prvom rade a voči [REDAKOVANÉ] ako žalovanej v druhom rade (ďalej len „žalovaná v druhom rade“) určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti – pozemku.

4. Okresný súd rozsudkom č. k. 25C/112/2016-236 z 10. októbra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu proti sťažovateľke zamietol, konanie proti žalovanej v druhom rade zastavil a sťažovateľke i žalovanej v druhom rade priznal voči žalobkyni plnú náhradu trov konania.

5. Proti rozsudku okresného súdu podala žalobkyňa odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 12Co/244/2019-308 z 30. marca 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu vo výroku I o zamietnutí žaloby proti sťažovateľke a vo výroku III o trovách konania potvrdil a sťažovateľke priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

6. Okresný súd uznesením č. k. 25C/112/2016-345 z 27. apríla 2021 vydaným vyšším súdnym úradníkom (ďalej len „uznesenie vyššieho súdneho úradníka“) uložil žalobkyni zaplatiť sťažovateľke náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania a žalovanej v druhom rade náhradu trov prvoinštančného konania vo výške 368,76 eur na účet ich spoločného právneho zástupcu. Okresný súd pri rozhodovaní o výške trov konania aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), keď za tarifnú hodnotu veci na účel určenia základnej sadzby tarifnej odmeny za poskytovanie právnych služieb považoval kúpnu cenu dohodnutú v kúpnej zmluve č. 2015/7/8/Draž/707 uzatvorenej medzi žalobkyňou a sťažovateľkou vo výške 529 eur. Zároveň okresný súd pri určení tarifnej hodnoty veci postupoval v zmysle nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 544/2019 z 28. júla 2020 a záveru občianskoprávneho grémia okresného súdu zo 16. septembra 2020.

7. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť datovanú 3. mája 2021 podľa § 239 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), v ktorej navrhla uznesenie vyššieho súdneho úradníka v súlade s § 250 CSP zrušiť, resp. zmeniť tak, že pri výpočte hodnoty za jeden úkon právnej služby sa bude vychádzať z kúpnej ceny dohodnutej v kúpnej zmluve uzatvorenej medzi sťažovateľkou a spoločnosťou MH Invest, s. r. o.

8. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP aj žalobkyňa, ktorá navrhla uznesenie vyššieho súdneho úradníka zrušiť a prerušiť konanie do právoplatného skončenia konania o dovolaní proti rozsudku krajského súdu.

9. Okresný súd uznesením č. k. 25C/112/2016-355 z 11. mája 2021 vydaným sudcom (ďalej len „uznesenie sudcu“) rozhodol tak, že sťažnosť žalobkyne zamietol a návrh žalobkyne na prerušenie konania zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že okresný súd v uznesení vyššieho súdneho úradníka zdanlivo vychádzal z nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 544/2019, v skutočnosti ale okresný súd závery vyplývajúce z bodov 26 až 32 nálezu pochopil nesprávne. Okresný súd si nález vyložil tak, že pri určení tarifnej hodnoty sporu sa má vychádzať z výšky kúpnej ceny dohodnutej v absolútne neplatnej kúpnej zmluve uzavretej medzi stranami sporu, čo ale z nálezu bez ďalšieho nevyplýva. Dňa 8. januára 2021 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené uznesenie okresného súdu č. k. 10C/111/2016 zo 7. januára 2021, z ktorého zistil, že súd prestal posudzovať skutkovo a právne obdobné prípady individuálne v záujme zachovania princípu spravodlivosti (bod 32 nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 544/2019). V rozpore s nálezom ústavného súdu sa uskutočnila 16. septembra 2020 gremiálna porada okresného súdu, na ktorej došlo k zmene doterajšieho názoru

súdu (právny názor prijatý na gremiálnej porade 16. apríla 2019, podľa ktorého pri výpočte náhrady trov konania je potrebné vychádzať z reálnej hodnoty nehnuteľnosti, t. j. 15 eur/m²). Okresný súd tak v skutkovo a právne obdobných prípadoch v súčasnej dobe rozhoduje o výške náhrady trov konania v rozpore s bodom 32 nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 544/2019, napriek tomu sa naň odvoláva. Priznáva tak náhradu trov konania z „hodnoty podvodu“, teda výška náhrady trov konania nie je počítaná zo sumy 15 eur/m², ale zo sumy 0,40 eur/m². Okresný súd v uznesení vyššieho súdneho úradníka vôbec neskúmal vec v širších súvislostiach, najmä s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, ako to judikoval ústavný súd, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie svojvoľné a arbitrárne. Ak by sa nimi okresný súd skutočne zaoberal, musel by zistiť, že sťažovateľka je osobou vyššieho veku a na rozdiel od konania posudzovaného v náleze ústavného súdu žalobkyňou podaná žaloba v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 25C/112/2016 bola od počiatku nedôvodná, žalobkyňa nezobrala žalobu späť, lebo dôvod jej podania odpadol, ale táto bola všeobecnými súdmi právoplatne zamietnutá, sťažovateľka bola pri uzavretí predmetnej kúpnej zmluvy žalobkyňou podvedená, a teda aj táto zmluva bola zjavne v rozpore so zákonom a dobrými mravmi, žalobkyňa pri začatí sporu vedela, že hodnota, za ktorú sa bude sporná nehnuteľnosť vyvlastňovať (resp. bola vyvlastnená), je 15,11 eur/m², a preto skupovala sporné nehnuteľnosti za cenu vo výške 0,40 eur/m². Podstatou následne je, že spor je o vyvlastňovaciu náhradu sporných nehnuteľností vo výške 15,11 eur/m². Za tohto skutkového stavu nebolo spravodlivé odchyliť sa od jazykového textu § 10 ods. 2 vyhlášky.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením vyššieho súdneho úradníka o výške náhrady trov konania vydaného podľa § 262 ods. 2 CSP.

12. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

13. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

14. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľka mala možnosť domáhať sa preskúmania uznesenia vyššieho súdneho úradníka využitím prostriedku nápravy, a to sťažnosti podľa § 239 CSP, ktorú napokon pred podaním ústavnej sťažnosti aj využila. Právomoc sudcu okresného súdu (§ 248 CSP)

na preskúmanie napadnutého uznesenia vyššieho súdneho úradníka tak vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie ústavnej sťažnosti. Vychádzajúc z uvedeného, bolo preto potrebné ústavnú sťažnosť sťažovateľky smerujúcu proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

15. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uvádza, že jej sťažnosť podanú proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka (datovanú 3. mája 2021, podanú podľa § 239 a nasl. CSP, pozn.) okresný súd uznesením sudcu z 11. mája 2021 zamietol. Uznesením sudcu z 11. mája 2021, ktoré je prílohou ústavnej sťažnosti, však bolo rozhodnuté iba o sťažnosti žalobkyne proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a o jej návrhu na prerušenie konania (čo je zrejmé predovšetkým z výrokovej časti uznesenia sudcu, no i z jeho záhlavia a odôvodnenia). Vychádzajúc z príloh ústavnej sťažnosti, sa teda javí, že sudca okresného súdu o sťažnosti sťažovateľky z 3. mája 2021 proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka nerozhodol. Uvedené však nič nemení na závere ústavného súdu o nedostatku právomoci na prerokovanie ústavnej sťažnosti. Ak totiž k zásahu do práv sťažovateľky malo dôjsť uznesením vyššieho súdneho úradníka, o ich ochrane mal právomoc rozhodovať sudca okresného súdu, keďže proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bolo možné podať sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. júna 2021

Robert Šorl
predseda senátu